دانشگاه تهران نماد آموزش عالی ایران

دانشگاهی الهی، اصیل، بالنده و با نشاط

سند چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴

معاونت برنامه‌ریزی و فناوری اطلاعات

اداره کل برنامه، بودجه و تحول سازمانی

دانشگاه تهران

۱۳۹۰

فهرست مطالب سند چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴

شعار دانشگاه تهران ۱

مقدمه ۲

بیانیه ارزش‌های دانشگاه تهران ۵

بیانیه مأموریت دانشگاه تهران ۶

بیانیه چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴ ..... ۷

مهم‌ترین واژگان کلیدی سند چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق۱۴۰۴ ..... ۸

اهداف کیفی دانشگاه تهران در سند چشم‌انداز ۱۰

شاخص‌های کلان دانشگاه ۱۱

راهبردهای سند چشم‌انداز ۱۳

ضمائم ۱۵

سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی (پیوست۱) ۱۷

نقشه جامع علمی کشور (پیوست۲) ۱۹

جهت‌گیری‌های دانشگاه تهران در سند چشم‌انداز (پیوست۳) ۲۲

الزامات دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (پیوست۴) ۲۴

شعار دانشگاه تهران

"دانشگاه تهران نماد آموزش عالی ایران؛

دانشگاهی الهی،

بصیر،

بالنده

و بانشاط"

مقدمه

در جهان معاصر تحولات گسترده، ابعاد مختلف زندگی بشر را درنوردیده است. به گونه‌ای که در سال‌های اخیر سرعت تغییرات و تحولات در جهان، روزافزون شده و موجبات احساس ناپایداری و ناامنی محیطی زیادی را به همراه دارد.

در این بین، ملت بزرگ ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی با فراز و نشیب‌های فراوان تلاش بی‌وقفه‌ای را آغاز نموده تا بتواند جایگاه شایسته تاریخی و تمدن علمی و فنی خود را احیاء کند و جزء کشورهای پیشرفتهٔ جهان قرار گیرد.

این ملت بر اساس اعتقادات خود که بر پایه قرآن مجید، سیره پیامبر گرامی اسلام و مکتب فکری امامت و ولایت است، اعتقاد دارد که آینده یافتنی نیست، بلکه ساختنی است. یعنی باید با استفاده از شعور و آگاهی، آرمان‌ها، رویاها و به کارگیری قابلیت‌ها، منابع و ظرفیت‌ها، تأمین نیازهای جامعه آینده را بر اساس تحولات جهانی، آن چنان که می‌خواهیم رقم بزنیم تا بتوانیم در پرتو این تلاش هوشمندانه به پیشرفت، تعالی و آزادی از قیود مادی دست یابیم و جامعه‌ای اسوه و خداجو داشته باشیم.

ارزیابی و تحلیل سیر تاریخی و لحاظ نمودن توانمندی‌های کشور و تحولات کنونی جهان در تمامی ابعاد، تصویر آینده ایران در افق ۲۰ ساله را به همراه داشته که خود، تصویری شفاف، امید بخش و روشن از آنچه که می‌خواهیم به آن برسیم است و تبیین روشنی از نیات راهبردی، ارزش‌ها و اهداف عالی جامعه را به همراه دارد. لذا می‌توان با این کار اولویت‌ها، اهداف، جهت‌ها، ابزار و فرایندهای اجرایی را در بین تمامی اقشار جامعه، سازمان‌ها، نهادها و مراکز علمی و دانشگاهی تعیین کرد.

در چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ " ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و دارای تعاملِ سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل". در این چشم‌انداز، جامعه ایرانی برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی قلمداد شده و دارای جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی است و با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر

اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل، هدف آن است. برای دستیابی به اهداف این چشم‌انداز و احراز جایگاهی مناسب در شأن ایران اسلامی، تدوین معیارهای پیشرفت فیزیکی و اختصاص منابع لازم برای تحقق آن از ضروریات است.

از سوی دیگر مقوله علم و فناوری نیز از مهم‌ترین زیرساخت‌های پیشرفت کشور و ابزار جدی رقابت در عرصه‌های مختلف است. به این ترتیب تحقق آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی ایران نظیر احیای تمدن عظیم اسلامی، حضور سازنده، فعال و پیشرو در میان ملت‌ها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان، در گرو پیشرفت همه جانبه علمی است.

بی‌شک، تحقق این اهداف نیازمند ترسیم نقشه راهی است که در آن نحوهٔ پیمودن این مسیر، منابع و امکانات لازم، تقسیم کار در سطح ملی و الزامات طی کردن این مسیر، به طور شفاف و دقیق مشخص شده باشد.

از این رو در تدوین سند جامع علمی کشور، به عنوان نقشهٔ راه در مسیر پیمودن علم و فناوری، کوشش شده با الهام‌گیری از اسناد بالادستی از جمله سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و بهره‌گیری از ارزش‌های بنیادین مکتب حیات بخش اسلام و با توجه به الویت‌های ملی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز علم و فناوری در افق ۱۴۰۴ تهیه شود که خود مجموعه‌ای است جامع، شفاف، هماهنگ، پویا و آینده‌نگر، شامل مبانی، اهداف، سیاست‌ها و راهبردها، ساختارها و الزامات تحول راهبردی علم و فناوری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و بومی کشور، تجربیات گذشته، نظریه‌ها، نمونه‌ها و تجارب علمی، تا تصویری روشن از آینده علم و فناوری ایران به دست دهد.

در سند جامع علمی کشور آمده است "با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی- ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام‌بخشی در جهان، ایران کشوری برخوردار از انسان‌های صالح، فرهیخته، سالم و تربیت‌یافته در مکتب اسلام و انقلاب، با دانشمندانی در تراز برترین‌های جهان، توانا در تولید و توسعهٔ علم و فناوری و نوآوری و به کارگیری دستاوردهای آن و پیشتاز در مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان خواهد بود".

در این میان نظام آموزش عالی کشور به عنوان بخش تأثیرگذار، نیازمند تقویت مبانی، اصول و نظام کاری متناسب با آرمان‌های مطرح در سند چشم‌انداز و سند جامع علمی کشور و سیاست‌ها و برنامه‌های مربوط به تحقق آنها است.

بر این اساس دانشگاه تهران به عنوان "نماد آموزش عالی کشور" با اقتباس از اسناد بالا دستی از جمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز و نقشه جامع علمی کشور، اقدام به تدوین سند چشم‌انداز خود

در افق ۱۴۰۴ و نیز تدوین برنامه‌های راهبردی این سند جامع می‌نماید، تا ضمن ارتقاء دانشگاه در تمامی جنبه‌ها در سطح ملی و بین‌المللی، گامی موثر در انجام رسالت خویش و تحقق آرمان‌ها و ارزش‌های ملی و اهداف چشم‌انداز علم و فناوری کشور برداشته باشد.

همچنین دانشگاه تهران به منظور دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز، با سه جهت‌گیری اصلی آموزشی، پژوهشی و فناورانه، مسیر حرکت خود را مشخص نموده و با تدوین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت و تلاش برای اجرائی شدن این برنامه‌ها، ضمن دستیابی به جایگاه برتر، الگوئی مناسب برای سایر دانشگاه‌ها در سطح ملی، منطقه‌ای و جهان اسلام خواهد بود.

بیانیه ارزش‌های دانشگاه تهران

۱. توجه ویژه به حاکمیت جهان بینی توحیدی اسلام در ابعاد مختلف علم
۲. نگرش هدایت‌گرانه و آخرت گرایانه به علم و فناوری
۳. عدالت محوری، پرورش استعدادها و تقویت خلاقیت و نوآوری در علم
۴. حفظ کرامت انسان با تکیه بر فطرت حقیقت جو، عقل گرا، علم طلب و آزادگی
۵. آزاد اندیشی، تبادل آراء و افکار سازنده در دانشگاه
۶. تکریم علم و عالم و احترام (حقوقی و اخلاقی) به دستاوردهای فکری و علمی و بهره‌گیری از آنها در چارچوب نظام ارزشی اسلام
۷. اعتقاد به علم و فناوری کمال آفرین، توانمندساز، ثروت آفرین و هماهنگ با محیط زیست، بر اساس سلامت معنوی، جسمی، روحی، روانی و اجتماعی آحاد جامعه
۸. ایجاد تحول بنیادین علمی به خصوص در علوم انسانی و در چارچوب جهان‌بینی اسلامی
۹. تعامل فعال و الهام بخش برای توسعه علم و فناوری در سطح بین‌المللی
۱۰. اخلاق محوری، تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی، تقویت روحیه تعاون، مشارکت و مسئولیت پذیری جامعه علمی و مجموعه‌های مرتبط با آن
۱۱. مرزشکنی علمی و حرکت در مرزهای دانش جهانی
۱۲. مرجعیت علمی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

بیانیه مأموریت دانشگاه تهران

دانشگاه تهران بعنوان نماد آموزش عالی کشور، دانشگاهی جامع و بین‌المللی بوده که در حوزه‌های آموزش، پژوهش و فناوری در سطح ملی و بین‌المللی فعالیت دارد و قلمرو همه علوم از جمله علوم انسانی، علوم اجتماعی و رفتاری، فنی و مهندسی، علوم پایه، کشاورزی، هنر و معماری و علوم نوین را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده است و با بهره‌گیری از آموزش‌های دین مبین اسلام و ارزش‌های بنیادین انقلاب اسلامی و با بهره‌مندی از اساتید، اندیشمندان، فرهیختگان و کارکنان مومن، شایسته و متدین تولیدکننده نظریه‌های علمی و تأمین‌کننده نیازهای فکری و علمی جامعه اسلامی می‌باشد.

این دانشگاه ضمن حفظ کرامت علم و عالمان با برقراری عدالت، اقدام به ایجاد فرصت‌های برابر جهت شکوفائی و پرورش استعدادهای علمی و فنی کشور نموده و درصدد است، اولین دانشگاه جامع نمونه در جهان اسلام باشد.

از طرفی با تربیت انسان‌های مومن، فرهیخته و دارای توان علمی بالا؛ تولید علم، نوآوری و فناوری‌های نوین را برای رسیدن به سربلندی و موفقیت هرچه بیشتر ایران اسلامی و جهان اسلام در زمان حال و آینده برنامه‌ریزی می‌کند.

همچنین با مرزشکنی علمی و تعامل با دانشگاه‌ها و اندیشمندان سایر ملل دنیا علی‌الخصوص دانشگاه‌ها و اندیشمندان جهان اسلام در زمینهٔ نظریه‌های جدید، پژوهش‌های بنیادین، فناوری و نوآوری علمی و کاربردی اهتمام ویژه‌ای داشته و جهت موفقیت بیشتر، خود را به حرکت و گذر از مرزهای دانش و رقابت‌های علمی در جهت توسعه علوم و تکنولوژی‌های همسو با اصول و ارزش‌های اسلامی ملزم می‌داند.

این دانشگاه ضمن همکاری همه جانبه با سایر دانشگاه‌ها در سطح ملی و بین‌المللی، دانشگاه را محیط پرورش اندیشمندان، محققین و متخصصین و مکانی برای همکاری، هم‌افزائی و اشاعه فکرهای نوین برای اعتلای زندگی فردی و اجتماعی در فضای مناسب آزاد اندیشی فکری و نقدپذیری علمی بر اساس اصول و مبانی دین مبین اسلام می‌داند.

در ضمن، دانشگاه تهران با تعامل با مجموعه اجرائی کشور، تأمین‌کننده نیروهای مومن و متخصص در عرصه‌های علمی، فنی، اقتصادی و اجتماعی بوده و با انجام پژوهش‌ها و تحقیقات بنیادی، تأمین نیازهای علمی و کاربردی جامعه در تمامی سطوح را از وظائف خود می‌شمارد.

بیانیه چشم‌انداز[1] دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴

"دانشگاه تهران در افق ۱٤۰٤، دانشگاهی جامع، دارای جایگاه ممتاز در خلق علم و فناوری بوده که از نظر علمی، در سطح ملی و منطقه‌ای مرزشکن و تربیت‌کننده انسان‌هایی مؤمن، فرهیخته، آزاداندیش و کارآفرین می‌باشد. این دانشگاه؛ پیشرو در توسعه مفاهیم الهام بخش علمی و پژوهش‌های بنیادی و ارتقاءدهنده تحقیقات توسعه‌ای و کاربردی علم و فناوری بوده و همچنین از ظرفیت جهانی توانمندسازی فارغ‌التحصیلان و بنگاه‌های دانش‌بنیان برای شکل‌دهی به الگوی دانش‌بنیان توسعه ملی، مبتنی بر مکتب اسلام برخوردار است".

[1] .Vision Statement

برخی مفاهیم کلیدی سند چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴

- **دانشگاه جامع**[۱]

دانشگاه جامع که در بعد نمادین آن دانشگاه مادر می‌باشد، دربرگیرنده تمامی سطوح تحصیلی در رشته‌های علوم انسانی، علوم اجتماعی و رفتاری، فنی و مهندسی، علوم پایه، کشاورزی، هنر و معماری و ... بوده و متشکل از مراکز آموزشی، پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی متعدد و متنوع در زمینه‌های علمی، پژوهشی و فناورانه، جهت رفع نیازهای علمی و تحقیقاتی کشور است.

- **جایگاه ممتاز**[۲]

جایگاه ممتاز به معنای؛ برتری علمی، تحقیقاتی و فناورانه در سطح ملی و منطقه‌ای است که با توانمندسازی و مرزشکنی علمی و نیز تولید علوم و فناوری‌های نوین توسط دانشگاه محقق می‌شود.

- **تربیت‌کننده**[۳]

تربیت‌کننده به معنای تعلیم و تربیت در مسیر پرورش انسان‌هائی آزاداندیش، مؤمن، فرهیخته، متعهد و کارآفرین بر پایه مکتب حیات بخش اسلام است.

- **آزاداندیش**[۴]

به دانشگاهی اطلاق می‌شود که با پرورش انسان‌هائی مؤمن، متعهد و تربیت‌یافته در مکتب اسلام ضمن نقد، نقدپذیری و جدال احسن، حفظ کرامت انسان‌ها و علم و عالمان را وظیفه اصلی خود می‌داند.

- **توسعه مفاهیم**[۵]

منظور از توسعه مفاهیم، تقویت قدرت نظریه‌پردازی و نظریه‌سازی علوم توحیدی و خلق نوآوری‌های بنیادین علمی در تمامی زمینه‌ها و گسترش مفاهیم الهام بخش علمی مبتنی بر مکتب اسلام است.

- **ارتقاءدهنده**[۶]

این عبارت به معنی، توسعه و گسترش پژوهش‌های بنیادی و کاربردی مرزشکنانه و نیز تقویت زیرساخت‌های علمی و پژوهشی و منابع انسانی مورد نیاز در خلق علوم و فنون نوین، با بکارگیری شیوه-های جدید و مرزشکنانه است.

---

۱ .Comprehensive University

۲ .Superior Position

۳ .Educative

۴ .Freedom of Thought

۵ .Concept Development

۶ .Promotion

- **توانمندساز**[1]

منظور از این عبارت، تقویت و خوداتکائی علمی، پژوهشی و فناورانه و نیز تقویت دانشگاهیان و فارغ-التحصیلان دانشگاهی و همچنین تقویت زیرساختهای علمی و پژوهشی در خلق فرصت‌های جدید برای توسعه و پیشرفت کشور است.

- **کارآفرین و دانش‌بنیان**[2]

این عبارت به معنی تقویت و توسعه رویکرد دانشگاه از آموزش به پژوهش‌محور کردن فعالیتهای خود، با ایجاد و توانمندسازی بنگاههای دانش‌بنیان متشکل از دانشگاهیان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی برای رفع نیازهای علمی و پژوهشی کشور است.

[1] .Enabling

[2] .Entrepreneurship &knowledge base

اهداف کیفی دانشگاه تهران در سند چشم‌انداز

۱. توسعه و تقویت استقلال دانشگاه
۲. ارتقاء جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی دانشگاه
۳. گسترش اختیارات مدیریت‌های دانشگاه و توسعه نظارت بر مبنای شاخص‌های عملکردی
۴. توسعه متناسب فضای مجازی (دو فضایی نمودن متناسب امور اجرایی، آموزشی و پژوهشی دانشگاه)
۵. افزایش بهره‌وری
۶. تعمیق معرفت دینی در دانشگاه و ارتقاء همه جانبه و موزون فرهنگ دانشگاهیان مبتنی بر اندیشه و گفتمان جامعهٔ صالح
۷. تربیت انسان‌های چند بعدی و تقویت جسم و روح در کنار کسب علم
۸. کاهش جو تنش سیاسی و ایجاد انگیزه و هیجان مثبت در دانشگاهیان
۹. گسترش رشته‌های جدید و زمینه‌های نوین علمی در رشته‌های موجود
۱۰. انطباق دوره‌های آموزشی با نیازهای واقعی کشور
۱۱. ارتقاء مستمر سطح و کیفیت آموزشی دانشگاه
۱۲. گسترش و تعمیق فعالیت‌های پژوهشی اعضاء هیأت علمی
۱۳. افزایش میزان انطباق فعالیت‌های پژوهشی با نیازهای کشور
۱۴. ارتقاء توان و روحیه نوآوری و کارآفرینی
۱۵. تجاری‌سازی و به‌کارگیری دستاوردهای پژوهشی و فناوری دانشگاه
۱۶. ارتقاء سطح کیفی و بهبود هرم اعضاء هیأت علمی
۱۷. ارتقاء کیفی (علمی و توان اجرایی) کارکنان غیر هیأت علمی و بهبود هرم سطح تحصیلی آنها
۱۸. ارتقاء کیفیت معیشت و رفع مشکلات شغلی کلیه کارکنان
۱۹. ایجاد فضا و عوامل محیطی مناسب منطبق با استانداردهای علمی و آموزشی روز دنیا و برخوردار از فرهنگ دینی و ملی
۲۰. ارتقاء مستمر کمی و کیفی تجهیزات و امکانات آموزشی و پژوهشی

شاخص‌های کلان دانشگاه

ردیف	عنوان شاخص	توضیحات
۱	ارتقاء آموزشی دانشجویان	تعیین و افزایش کیفیت آموزش در طی دوره آموزشی در دانشگاه
۲	کیفیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه	تبیین جایگاه و میزان اثرگذاری فارغ التحصیلان دانشگاه در جامعه
۳	درآمد آموزشی	تعیین سهم آموزش در ارتقاء استقلال مالی دانشگاه
۴	طول دوره آموزشی	ارزیابی میزان بهره‌وری آموزشی
۵	سرانه تولیدات علمی	نشان‌دهندهٔ میزان توانایی در تولید علم
۶	سرانه ارجاعات علمی	نشان‌دهندهٔ توانایی در تولید علم
۷	درصد پایان نامه‌های دارای حمایت مالی خارج از دانشگاه	نشان‌دهندهٔ میزان ارتباط آموزش‌های دانشگاهی با نیازهای جامعه
۸	درآمد پژوهشی و فناوری	نشان‌دهندهٔ میزان ارتباط تولید علم در دانشگاه با نیاز بازار و موثر در استقلال مالی دانشگاه
۹	سرانه شرکت‌های دانش بنیان	نشان دهندهٔ نقش دانشگاه در توسعه فناوری و پاسخگویی به نیازهای علمی بازار و موثر در استقلال مالی دانشگاه
۱۰	کیفیت دانشجویان ورودی	شاخص طبیعی، نشان دهندهٔ عملکرد عمومی دانشگاه و میزان مقبولیت در جامعه
۱۱	نسبت دانشجو به استاد	نشان دهندهٔ تناسب و ظرفیت علمی دانشگاه
۱۲	نسبت هزینه‌های پژوهشی به کل هزینه دانشگاه	معرف فعالیت‌های کیفی بخش علمی دانشگاه
۱۳	سرانه فضای کالبدی	نشان‌دهندهٔ میزان برخورداری از فضای آموزشی و کمک آموزشی
۱۴	کیفیت فضای کالبدی	معرف عمر و کیفیت فضای آموزشی وکمک آموزشی
۱۵	هرم اعضاء هیأت علمی	معرف توزیع متناسب مراتب اعضاء هیأت علمی
۱۶	هرم تحصیلی کارکنان	معرف سطح علمی نظام کارشناسی دانشگاه
۱۷	آمادگی الکترونیک	معرف کمّی امکانات در فضای مجازی
۱۸	کیفیت بهره‌دهی فضای مجازی دانشگاه	معرف چگونگی بهره‌دهی امکانات فضای مجازی
۱۹	متوسط سن اعضاء هیأت علمی	معرف متوسط سن اعضاء هیأت علمی و پراکندگی مناسب آن
۲۰	متوسط سابقه کارکنان	معرف متوسط عمر کاری کارکنان و پراکندگی مناسب آن
۲۱	فناوری و نوآوری	معرف میزان اختراعات و نوآوری توسط دانشگاه

ردیف	عنوان شاخص	توضیحات
۲۲	اخلاق و ایمان در محیط دانشگاه	معرف میزان پایبندی و نفوذ فرهنگ و ارزشهای اسلامی در محیط دانشگاه
۲۳	میزان مشارکتهای بین‌المللی	معرف میزان حضور، مشارکت و تعامل علمی و پژوهشی دانشگاه در سطح بین‌المللی
۲۴	اثر بخشی دانشگاه در جامعه	معرف میزان اثر بخشی دانشگاه در جامعه و بازار کار
۲۵	میزان کار گروهی	معرف فعالیت بیش از یک نفر در ارائه طرحهای تحقیقاتی، مقالات، اختراعات و ... در دانشگاه

تبصره۱: شاخص‌های کمّی و کیفی در طی برنامه‌های دانشگاه؛ تعیین، تکمیل و ابلاغ می‌گردد.

تبصره۲: معیارهایی برای تعریف شاخص کیفی اخلاق و ایمان در محیط دانشگاه (شاخص ۲۲) در طی برنامه‌های دانشگاه تعیین خواهد شد.

راهبردهای سند چشم‌انداز

۱. گسترش اختیارات و افزایش استقلال دانشگاه
۲. تبیین مشخصه‌های دانشگاه اسلامی و تدوین نقشهٔ فرهنگی دانشگاه
۳. توسعه کرسی‌های نظریه‌پردازی خصوصاً در حوزه علوم انسانی با تکیه بر تعالیم دین مبین اسلام
۴. ارتقاء فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای
۵. تقویت و بهره‌برداری از پتانسیل‌های دانشگاه از طریق:
   - گسترش دوره‌های مشترک بین‌المللی
   - گسترش واحدهای آموزش عالی خصوصی وابسته به دانشگاه
۶. اصلاح و بهبود هرم دانشجویی از طریق:
   - گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی
۷. ارتقاء سطح کیفی علمی دانشگاه از طریق:
   - روزآمد نمودن مطالب و رشته‌های تحصیلی دانشگاه
   - توسعهٔ آموزش‌های بین رشته‌ای
   - تربیت دانشجویان چند گرایشی
۸. کاهش هزینه سرانهٔ تحصیلی از طریق:
   - کنترل و کاهش طول و هزینهٔ دوره‌های آموزشی
   - ارائه بخشی از دروس رشته‌های کارشناسی در قالب یادگیری الکترونیکی[۱]
   - استفاده از دانشجویان دکترای تخصصی در فعالیت‌های آموزشی
۹. توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان (گسترش پارک علم و فناوری و تعمیق رابطهٔ آن با بدنهٔ دانشگاه)
   - توسعهٔ شرکتهای لنگر با محوریت اعضاء هیأت علمی و کارکنان
   - گسترش شرکت‌های زایشی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه
   - توسعهٔ دوره‌های پیش رشد برای ارتقاء توان نوآوری

[۱] E - learning.

۱۰.توسعهٔ ارتباط با بازار کار و جهت‌گیری در راستای نیازهای علمی و پژوهشی جامعه از طریق:

- افزایش فرصت‌های مطالعاتی داخلی و در صورت لزوم، خارجی
- جایگزینی دوره‌های کارورزی به جای کارآموزی
- افزایش درصد پایان‌نامه‌های دارای حمایت مالی

۱۱.ارتقاء سطح کمی و کیفی ساختمان‌ها و تجهیزات آموزشی و پژوهشی

۱۲.توسعه نظام فراگیر کامپیوتری (زیرساخت و روساخت)

۱۳.ارتقاء جایگاه علمی، آموزشی، پژوهشی و کارآفرینی دانشگاه تهران در جهان اسلام

۱۴.تولید نظریه‌ها و الگوهای پیشرفت علم، مبتنی بر ارزش‌های اسلامی

۱۵.توجه ویژه به نقش تربیتی دانشجویان، مبتنی بر آموزه‌های اسلامی

۱۶.حضور فعال و گسترده در مجامع بین‌المللی جهت گسترش علم و دستیابی به دانش جهانی

۱۷.تقویت و گسترش همکاری با سایر نهادهای علمی، فنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور

ضمائم

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله:

"ایران کشوری است توسعه یافته، با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل".

جامعهٔ ایرانی در افق این چشم‌انداز، چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی.
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.
- امن، مستقل و مقتدر با سازمان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.
- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.
- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مومن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.
- دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقهٔ آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.
- الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).
- دارای تعامل سازنده و موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه‌ای و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که؛ شاخص‌های کمی کلان آنها از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ، آموزش، پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه‌ای و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود. شایان ذکر است این چشم‌انداز مبنای تنظیم سیاست‌های کلی چهار برنامهٔ پنج‌ساله آینده کشور خواهد بود و افق جهت‌گیری کلی فعالیت‌های کشور را در ابعاد مختلف در بیست سال آینده مشخص می‌نماید.

دست‌یابی به آرمان‌های بلند نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، مستلزم تلاش همه جانبه در تمامی ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. از این رو تدوین و اجرای برنامه‌های پیشرفت در بازه‌های زمانی معین و اختصاص منابع لازم برای تحقق اهداف این برنامه‌ها از لوازم ضروری احراز جایگاهی در شأن ایران اسلامی است. از سوی دیگر مقولهٔ علم و فناوری از مهم-ترین زیرساخت‌های پیشرفت کشور و ابزار جدی رقابت در عرصه‌های مختلف است. به این ترتیب تحقق آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی ایران نظیر احیای تمدن عظیم اسلامی، حضور سازنده، فعال و پیشرو در میان ملت‌ها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان در گرو پیشرفتی همه جانبه در علم است؛ علمی که دارای سه شاخصهٔ عدالت، معنویت و عقلانیت است.

تحقق این هدف، نیازمند ترسیم نقشهٔ راهی است که در آن نحوهٔ طی مسیر، منابع و امکانات لازم، تقسیم کار در سطح ملی و الزامات طی این مسیر به طور شفاف و دقیق مشخص شده باشد. از این‌رو لازم است، چشم‌انداز و راهبردهای علم و فناوری در سطوح کلان و نیز عملیاتی‌تر نظیر برنامه‌های پنج‌سالهٔ توسعهٔ کشور، تدوین شود. در ترسیم این نقشه کوشش شده، تا با الهام‌گیری از اسناد بالادستی و بهره‌گیری از ارزش‌های بنیادین آنها و توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز علم و فناوری در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی تبیین شود. در این چشم‌انداز، "جمهوری اسلامی ایران با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی- ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام بخشی در جهان، کشوری برخوردار از انسان‌های صالح، فرهیخته، سالم و تربیت‌یافته در مکتب اسلام و انقلاب و با دانشمندانی در تراز برترین‌های جهان؛ توانا در تولید و توسعهٔ علم و فناوری و نوآوری و به‌کارگیری دستاوردهای آن و پیشتاز در مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان" خواهد بود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی با درکی هوشمندانه از ظرفیت کشور در ایفای این نقش خطیر و نیز با اشراف بر امکانات و استعدادهای عظیم موجود در کشور، خواستار هدف‌گذاری دقیق در زمینهٔ علم و فناوری و برنامه‌ریزی‌های عملیاتی زمان‌بندی شده و یکپارچه در سطوح مختلف این عرصه شده‌اند. ایشان بارها بر لزوم بهره‌برداری بهینه از مجموعهٔ منابع کشور برای حرکتی منظم و پیوسته

از وضعیت موجود به جایگاه علمی آرمانی، در قالب نقشهٔ جامع علمی کشور تأکید داشته‌اند. این تأکیدات در کنار رهنمودهای سال‌های گذشتهٔ معظم‌له با مضامین جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم و نیز انتظار جدی ایشان برای اهتمام و جدیت در مسیر پیشرفت علمی کشور موجب گردید که تدوین نقشهٔ جامع علمی کشور به طور ویژه در دستور کار شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گیرد.

نقشهٔ جامع علمی کشور بنا به تعریف، مجموعه‌ای است جامع و هماهنگ و پویا و آینده‌نگر، شامل مبانی، اهداف، سیاست‌ها و راهبردها، ساختارها و الزامات تحول راهبردی علم و فناوری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور. در این سند تلاش شده بر مبانی ارزشی و بومی کشور، تجربیات گذشته و نظریه‌ها و نمونه‌های علمی و تجارب عملی تکیه شود. در این خصوص توجه به نکات زیر ضروری است:

- نقشهٔ جامع علمی کشور در چارچوب رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی(ره) و مقام معظم رهبری و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است و با پیش‌بینی سازوکارهای لازم برای به روزرسانی، توانایی تبیین ساحت علمی الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت را دارا می‌باشد.
- این نقشه، حاصل برنامه‌ریزی و فعالیت و تلاش کارگروه‌های متعدد کارشناسی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ انجام پژوهش‌های گوناگون؛ بهره‌گرفتن از پژوهش‌های موجود و مشارکت جمع زیادی از صاحب‌نظران و اندیشمندان عرصهٔ علم و فناوری کشور اعم از دست‌اندرکاران سیاستگذاری و مدیریت کلان نظام علمی کشور، مدیران، استادان و پژوهشگران دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، قطب‌ها و انجمنهای علمی، کارشناسان آموزش و پرورش، صاحبنظران حوزهٔ علمیه قم و مدیران و مسؤولان علم و فناوری از دستگاه‌ها و بخش‌های اجرایی کشور است.
- مجموعهٔ پژوهش‌ها و آرای صاحبنظران که پشتوانهٔ علمی و پژوهشی این نقشه محسوب می‌شوند، در قالب مجلدات متعدد تحت عنوان اسناد پشتیبان نقشهٔ جامع علمی کشور، تنظیم و برای بهره‌برداری به تدریج توسط دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

با ابلاغ نقشهٔ جامع علمی کشور در سال ۱۳۸۹ لازم است، کلیه دستگاهها اجرایی و نهادها نهایت تلاش خود را برای اجرای کامل برنامه‌ها و انجام اقدامات لازم در خصوص آن به‌کار گیرند. امید است که با اجرای این نقشه، زمینه و بستر لازم برای تحقق کامل اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و انتظارات به حق مقام معظم رهبری از جامعهٔ علمی فراهم شود.

جهت‌گیری‌های دانشگاه تهران در سند چشم‌انداز (پیوست۳)

الف- جهت‌گیری‌های آموزشی

۱. کسب رتبهٔ اول دانشگاه‌های منطقه در نظام‌رده‌بندی دانشگاهی جهان
۲. کسب رتبهٔ اول در بین دانشگاه‌های کشورهای مسلمان
۳. جذب دانشجو مطابق با استانداردهای جهانی و بر اساس رزومه، برنامه‌های آتی و پروژه‌های مطالعاتی افراد
۴. جذب اساتید برجستهٔ جهانی، خصوصا اساتید شناخته‌شدهٔ و برجسته ایرانی به عنوان هیأت علمی دانشگاه
۵. ایفای نقش الهام‌بخشی و قطب بودن برای دانشگاه‌های عرضه‌محور، در سطح ملی و منطقه‌ای
۶. ارائهٔ رشته‌های نوین
۷. توسعهٔ همکاری‌های بین‌المللی و ایفای نقش مرکزی در همکاری‌های علمی بین‌المللی
۸. توسعهٔ دوره‌های مشترک با دانشگاه‌های معتبر جهانی و ایفای نقش همکار منطقه‌ای برای دانشگاه‌های بزرگ جهانی
۹. جامع بودن دانشگاه از منظر ارائهٔ آموزش در حوزه‌های علوم انسانی، اجتماعی و رفتاری، فنی و مهندسی، علوم پایه، کشاورزی، هنر و معماری و علوم نوین
۱۰. تسهیل مبادلهٔ دانشجو با دانشگاه‌های منطقه و جهان
۱۱. سرمایه‌گذاری در آموزش از راه دور و در نتیجه سرمایه‌گذاری بر روی زیرساخت فناوری اطلاعات که امکان همگامی با دنیای خارج را فراهم می‌کند.
۱۲. راه‌اندازی دوره‌های کوتاه‌مدت با حضور اساتید و پژوهشگران دانشگاه‌های معتبر جهانی با هدف جذب دانش‌های تخصصی و همچنین کسب اعتبار در سطح منطقه و جهان

ب- جهت‌گیری‌های پژوهشی

۱. همکاری با شبکه‌های بین‌المللی پژوهشی و آموزشی و ایفای نقش مرکزیت فعالیت‌های بین‌المللی پژوهشی کشور
۲. تمرکز بر پژوهش‌های بنیادین کشور

۳. مشارکت در بانک‌داده‌ها و اطلاعات جهانی
۴. ایفای نقش مرجعیت پژوهشی منطقه‌ای در چند حوزهٔ فناوری پیشرفته و منتخب، به همراه برخورداری از امکانات آزمایشگاهی منحصر به فرد در سطح منطقه در حوزه‌های منتخب
۵. مدیریت پروژه‌های تحقیقاتی بزرگ کشور که نیازمند همکاری دانشگاه‌های مختلف داخلی و مراکز تحقیقات دولتی است
۶. توسعه و اشاعهٔ پژوهش‌های جهانی پیشرفته در کشور
۷. همکاری در پژوهش‌های متن باز
۸. مبادلهٔ پژوهشگر با موسسات تحقیقاتی منطقه‌ای و جهانی

ج- جهت‌گیری‌های فناورانه

۱. توسعهٔ کارآفرینی بر اساس فناوریهای پیشرفته جهانی در کشور
۲. افزایش ارتباط میان دانشگاه و صنعت خصوصاً در صنایع پیشرفته
۳. تسهیل در سرریز فناوری از دانشگاه به صنعت با تنظیم قوانین مناسب
۴. حرکت نظام فناوری و صنعت به سمت متن‌بازها[1]
۵. تمرکز بر آموزش‌های دانشگاهی و عدم تمرکز بر آموزش‌های حین کار با توجه به جایگاه دانشگاه تهران (بهتر است آموزش‌های حین کار با توجه به نیاز کشور توسط سایر مراکز علمی و بخش خصوصی انجام گیرد)
۶. پایش وضعیت تغییرات جهانی و ایفای نقش سیاست‌گذار در خصوص پیوستن به پروتکل‌ها و پیمان‌های جهانی و عمل به پروتکل‌های بین‌المللی، خصوصا در زمینهٔ فناوری‌های پیشرفته
۷. تقویت همکاری با سازمان‌های استاندارد و تنظیم مقررات کشور در خصوص فناوری‌های پیشرفته و تلاش در خصوص همکاری با موسسات مشابه جهانی و بین‌المللی

[1] .Open sources

الزامات دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (پیوست۴)

۱. گسترش اختیارات و ارتقاء جایگاه دانشگاه تهران در نظام تصمیم‌گیری آموزش عالی کشور
۲. به سامانه سپاری و به صف سپاری مسئولیت‌ها و اختیارات در دانشگاه
۳. اصلاح نظام درآمدی دانشگاه بر مبنای هزینه سرانه و تأمین نیازهای مالی فعالیت‌های پژوهشی بر اساس هزینه‌های متعارف بین‌المللی
۴. ایجاد نظام مشارکت در تدوین و اجرای برنامه‌های دانشگاه برای تمامی واحدهای دانشگاه
۵. اختصاص حداقل ۵٪ اعتبارات سالانه دانشگاه به مصارف مربوط به فعالیت‌های ارتقاء کیفی برنامه و توزیع حداقل ۱۰٪ اعتبارات سالانه واحدها براساس عملکرد کیفی دستیابی به شاخص‌های کلان چشم انداز
۶. ایجاد نظام مدون ارزیابی سالانه عملکرد فعالیت‌ها بر مبنای شاخص‌ها و اهداف کمّی و نیز تدوین و انتشار گزارش عملکرد سالانهٔ دانشگاه
۷. توزیع اعتبارات داخلی دانشگاه بر مبنای هزینهٔ سرانه و توزیع اعتبارات خاص بر اساس ارتقاء کیفی وضعیت گروههای آموزشی
۸. توسعه و تسهیل تعاملات بین‌المللی در سطوح مبادله استاد و دانشجو و افزایش حضور بین‌المللی در قالب سمینارهای علمی، فرصت‌های مطالعاتی و ارائهٔ مقالات
۹. ارتقاء زیرساخت‌های دانشگاه از جمله فضاهای کالبدی و تجهیزات سخت افزاری و نرم‌افزاری مطابق با استانداردهای بین‌المللی
۱۰. تغییر جهت‌گیری منابع سرمایه‌ای دانشگاه از حوزه ساخت و ساز به حوزه به روز نمودن و ارتقاء کمّی و کیفی تجهیزات آموزشی و پژوهشی
۱۱. ارتقاء کیفیت نیروی انسانی و کادر پشتیبانی دانشگاه و اصلاح ساختار سازمانی
۱۲. کاهش جدّی دغدغه کارکنان دانشگاه (اعضاء هیأت علمی و کارمندان) در خصوص مشکلات معیشتی